

Datum : 20 maart 2002

Aan : SZW

Het effect van twee onderdelen van het SER-advies “Werken aan arbeidsgeschiktheid”

Wat is bij de SER-voorstellen over de WAO het effect van het niet verhogen van de uitkeringen voor duurzaam volledig arbeidsongeschikten en van het niet afschaffen van de premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (PEMBA)?

De effecten van de integrale SER-voorstellen staan in de CPB Notitie van 18 maart 2002, tabel 6.2. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen twee varianten. In de eerste variant is het duurzaamheidscriterium matig verifieerbaar en vindt geen blijvende aanscherping van de AO-keuringen plaats. De instroom in de nWAO wordt beperkt tot 40% van de huidige instroom (in personen gemeten) en de structurele omvang van de nWAO bedraagt dan 80% van de huidige structurele omvang (in volledige uitkeringsjaren gemeten). In de tweede variant is het duurzaamheidscriterium goed verifieerbaar en zijn de AO-keuringen streng, ook voor de nieuwe loonaanvullingsregeling en voor de nWW. De instroom in de nWAO wordt beperkt tot de gewenste 25% van de huidige instroom waardoor de structurele omvang van het bestand hooguit 50% van het huidige structurele bestand zal zijn. Bij de berekening van de effecten van de voorstellen is rekening gehouden met het verhogen van de uitkeringen voor de nWAO tot 75% van het gemiddelde geïndexeerde loon over de laatste drie jaren en met het schrappen van de mogelijkheid van eigen risico dragen en premiedifferentiatie voor de nWAO. Onderstaande tabel geeft aan hoe de gepresenteerde effecten zouden veranderen als die laatste twee elementen geen onderdeel van de voorstellen zouden uitmaken.

Indien de uitkeringen voor de nWAO niet zouden worden verhoogd tot 75% dan zou dat de regeling goedkoper maken. Bovendien zou het de regeling minder aantrekkelijk maken waardoor het aantal uitkeringen lager uitkomt: daardoor nemen de kosten ook indirect af. De structurele besparingen zijn het grootst in de eerste variant, 1 mld euro, omdat in die variant sprake is van een blijvend groot aantal nWAO-ers. In de tweede variant bedraagt de besparing ½ mld euro omdat er in die variant veel minder nWAO-ers zullen zijn.

Indien PEMBA van kracht blijft voor de nWAO houden werkgevers een groter financieel belang bij preventie. Door effectieve preventie bespaart de individuele werkgever niet alleen op de kosten van de verlengde loondoorbetaling bij ziekte en op de kosten van de loonaanvullingsregeling, maar ook op de kosten van de eerste vijf jaren van arbeidsongeschiktheid. Het effect van de extra preventie-inspanningen op het beperken van het uitkeringsvolume is het grootst in de 40% variant, omdat in die variant het aantal nWAO-ers (gemeten in volledige uitkeringsjaren) structureel gezien niet veel kleiner is dan in de huidige situatie. In de 25% variant zal het effect kleiner zijn, omdat in die variant het aantal nWAO-ers structureel gezien wel duidelijk kleiner is. In die variant valt dus minder te besparen¹.

Tabel 0.1 Effect van het niet verhogen van uitkeringen en het niet schrappen van PEMBA voor de nWAO^a

Variant	“40%”	“25%”
	”	”
Effect van het niet verhogen van uitkeringen nWAO		
Totaal uitkeringsvolume (*1000 uitk.jaren)	- 30	- 20
Totale uitkeringslasten (*mld euro) ^a	- 1	- ½
Arbeidsparticipatie (*1000 arb.jaren)	20	15
Effect van het niet schrappen van PEMBA voor de nWAO		
Totaal uitkeringsvolume (*1000 uitk.jaren)	- 15	- 10
Totale uitkeringslasten (*mld euro) ^a	- ¼	- ¼
Arbeidsparticipatie (*1000 arb.jaren)	15	10
Beide effecten samen		
Totaal uitkeringsvolume (*1000 uitk.jaren)	- 45	- 30
Totale uitkeringslasten (*mld euro) ^a	- 1¼	- ¾
Arbeidsparticipatie (*1000 arb.jaren)	35	25

^a De tabel laat alleen het effect zien van het niet meenemen

¹ Zouden, door bijvoorbeeld een strikte toepassing van de Poortwachter verplichtingen, met name mensen met arbeidsgelateerde aandoeningen buiten de nWAO blijven dan zal handhaven van PEMBA voor de nWAO in deze variant een kleiner effect hebben. Waar regels effectief worden toegepast is er minder behoefte aan ondersteuning door financiële prikkels. Maar omdat regels nooit helemaal waterdicht kunnen zijn is het in zijn algemeenheid beter dat regels en financiële prikkels elkaar versterken. Bovendien blijft de financiële prikkel in de nWAO van belang ter aanmoediging van preventie.